

Català

Bony de la Pica (2402m) des de la Margineda

Ruta circular per la bonica serra d'Enclar ascendint al Bony de la Pica i al pic d'Enclar i davallant per l'obaga de Sispony

Andorra la Vella, Parròquia d'Andorra la Vella, Andorra

Dificultat Alta

Temps total efectiu 9:00h

Distància total 24,6 km

Desnivell acumulat 1.625m

Altitud mínima 947m

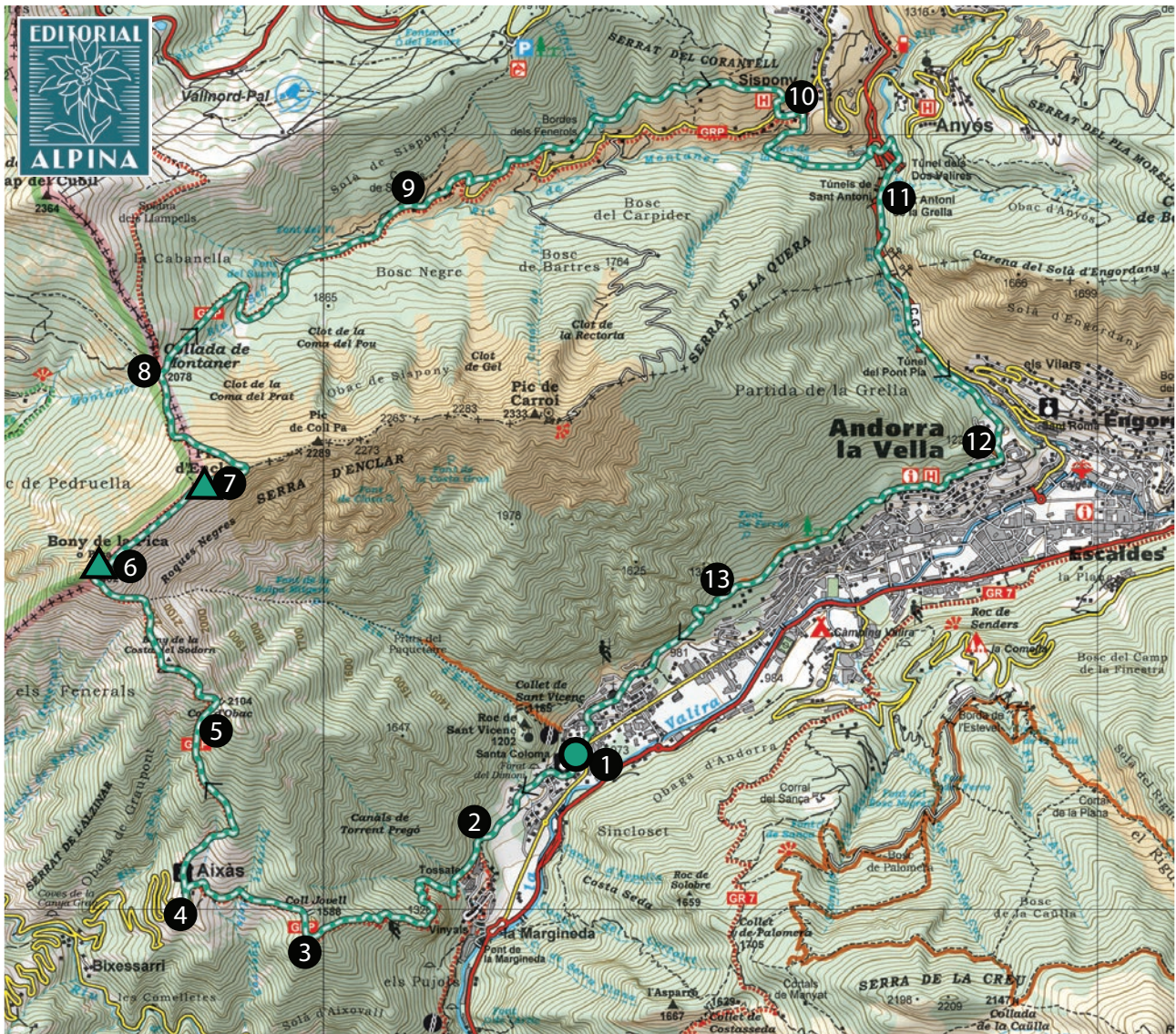
Altitud màxima 2.402m

Punt de sortida / arribada Cr. Major de Santa Coloma

Població més propera Santa Coloma

Andorra. 1:40.000. Editorial Alpina.

 itinerari

 sentit de la ruta

 inici / final

EL MILLOR D'AQUESTA RUTA

- Les **vistes panoràmiques** sobre les muntanyes d'Andorra.
- L'enorme contrast entre la vegetació del **Solà d'Enclar** i els boscos de coníferes de l'**obaga de Sispony**.
- Els **antics camins** que unien els principals nuclis de població del fons de vall.
- Les **tarteres** esquivoses, domini de l'isard.

Bony de la Pica (2.402m) des de la Margineda

© RUTES PIRINEUS. Tots els drets reservats

SABIES QUE...

La balma de la Margineda, situada molt a prop del nucli de la Margineda, és un abric rocós que estigué habitat durant la prehistòria? Aquí s'hi han trobat les primeres restes de pobladors de les valls andorranes, homo sapiens dedicats a la caça i la recollecció, que habitaven aquest espai durant l'època estival.

PUNTS IMPORTANTS DE PAS (WAYPOINTS)

Punt de pas	Temps	Altura	Latitud	Longitud
1 Carrer Major de Santa Coloma	0:00h	960m	42.4939410°	1.4976709°
2 Camí d'Aixàs	0:20h	1.018m	42.4896049°	1.4903100°
3 Collet del pluviòmetre	1:35h	1.552m	42.4837390°	1.4771769°
4 Ermita de Sant Joan Evangelista d'Aixàs	2:00h	1.534m	42.4855220°	1.4670899°
5 Canal dels liris	3:00h	1.957m	42.4959690°	1.4680119°
6 Bony de la Pica	4:25h	2.402m	42.5048199°	1.4603929°
7 Pic d'Enclar	4:40h	2.388m	42.5099900°	1.46835590°
8 Collada de Montaner	5:05h	2.078m	42.5162899°	1.4643769°
9 Cortals de Sispony	5:50h	1.673m	42.5263589°	1.4836840°
10 Museu - Casa Rull de Sispony	6:55h	1.335m	42.5322630°	1.51431603°
11 Ermita de Sant Antoni de la Grella	7:30h	1.146m	42.5275409°	1.5208110°
12 Rec del Solà	8:00h	1.100m	42.5133619°	1.5297050°
13 Camí del Solà	8:30h	1.101m	42.5042070°	1.5091640°
1 Carrer Major de Santa Coloma	9:00h	960m	42.4939410°	1.4976709°

Sistema de coordenades geogràfiques. Datum WGS84

NO ET PERDIS..

El petit nucli d'Aixàs, amb la seva església romànica dedicada a Sant Joan Evangelista i les vistes panoràmiques sobre el santuari de la Mare de Déu de Canòlic i el pic de Salòria.

INTRODUCCIÓ

Ruta circular de quasi 25 km de longitud que supera un notable desnivell i que ens permet conèixer la preciosa serra d'Enclar, ascendint pel vessant solell al Bony de la Pica i al pic d'Enclar, i davallant per l'obaga de Sispony. Retornem pels antics camins que unien els principals nuclis andorranos fins a Santa Coloma. L'itinerari no està senyalitzat com a ruta circular: segueix diferents tipus de senyalitzacions i senders. Tot i no considerar-se una ruta tècnicament difícil té alguns trams equipats i d'altres on l'orientació és complicada. És recomanable per a persones en bon estat de forma i acostumades a caminar per terreny irregular amb desnivells i distàncies elevats.

Aquest itinerari ens permet descobrir la serra d'Enclar, situada al bell mig del Principat, just a sobre d'Andorra la Vella. És un itinerari poc freqüentat i de notables contrastos que transcorre per un tram del sender de gran recorregut GRP (Volta a Andorra) i ascendeix al cim del Bony de la Pica i al pic d'Enclar, miradors privilegiats del Principat. La serra d'Enclar, situada al sud-oest d'Andorra, es diferencia força dels massissos que l'envolten. Està formada majoritàriament per roques metamòrfiques, principalment esquistos, que li donen una característica tonalitat rogenca. Aquest color contrasta amb el verd monòton de l'alzinar muntanyenc que s'estén al vessant solell. Ben diferent és el vessant obac, on dominen el bosc de pi negre amb neret i bedolls. La carena que uneix el Bony de la Pica amb el pic d'Enclar delimita la frontera entre el Principat i la comarca de l'Alt Urgell, en territori català.

MÉS INFORMACIÓ

PICS: Bony de la Pica (2.402m) i pic d'Enclar (2.388m).

DURADA: Dia complet

TEMPS TOTAL EFECTIU (SENSE PARADES): 9:00h en total: 4:25h des del punt d'inici fins al Bony de la Pica i 4:35h per retornar a Santa Coloma baixant per l'obaga de Sispony, el camí ral i el rec del Solà.

DESNIVELL ACUMULAT: 1.625m

DIFICULTAT: Alta (F). Ruta exigent en la que cal superar un desnivell i una distància considerables. Encara que la ruta no transita per terreny d'alta muntanya, ens trobem amb algun pas equipat sense dificultat. És necessari tenir una mica d'experiència i entrenament suficient en aquest tipus de terreny.

ÈPOCA: Finals de primavera, estiu i tardor.

CARTOGRAFIA: Andorra. 1:40.000. Editorial Alpina.

OBSERVACIONS: Hem de tenir en compte que podem trobar neu fins ben entrada la primavera en el tram de baixada que uneix el pic d'Enclar amb la collada de Montaner.

COM ARRIBAR-HI EN COTXE

Per arribar a Santa Coloma des de la **Seu d'Urgell** hem d'agafar la carretera N-145, passar el **pas fronterer** de la Farga de Moles i seguir per la CG-1. Travessem Sant Julià de Lòria i continuem per la carretera CG-1 en direcció a França fins a la **rotonda del pont de la Margineda**. Deixem la CG-1 i agafem la segona sortida en direcció a **Santa Coloma** per l'Avinguda d'Enclar. Continuem 1,3 km fins a l'**església de Santa Coloma**, que queda a mà esquerra, al costat del **carrer Major**. Just al davant hi ha una zona d'aparcament. La ruta comença a la **plaça del poble** de Santa Coloma, al **carrer Major**, just al davant de l'església.

Des de **França**, hem d'anar fins el **Pas de la Casa**, travessar el **túnel o el coll d'Envalira** i baixar per la carretera CG-2 fins a **Andorra la Vella**. Continuem per la CG-1 uns 2,5 km en direcció a **Espanya** i girem a la dreta pel carrer Verge del Remei seguint les indicacions cap al centre de **Santa Coloma**.

RECORREGUT

Comencem l'itinerari al **1 carrer Major de Santa Coloma (0:00h - 960m)**, situat just al davant de l'església de Santa Coloma. Pugem per aquest carrer fins trobar-nos una font, on girem a la dreta tot seguint les marques grogues i vermelles del GRP, el sender de gran recorregut que dona la volta al Principat d'Andorra. Continuem amunt seguint el GRP per estrets carrerons, per entre murs, horts i camps de tabac. Deixem enrere el nucli antic de Santa Coloma i enllacem amb el camí del **Passeig de la Margineda**. Seguim aquest camí ample i empedrat en direcció S, fins a trobar el **2 camí d'Aixàs (0:20h - 1.018m)**. Deixem el passeig per on veníem, que en pocs minuts ens portaria a la Margineda, i prenem el camí d'Aixàs cap a la dreta, marcat amb punts de color groc i senyalitzat també com a GRP.

El sender puja enmig del bosc, força planer, en direcció a la canal del coll de l'Obac. Després de travessar un parell de torrents secs per uns pontets de fusta, el camí gira i s'enfila sense treva per l'interior del bosc de pi roig, pel marge de la canal, fins a trobar la **font de l'Esquerola**. En aquest punt tomba a l'esquerra i continua guanyant altura, tot fent ziga-zagues, per terreny esquistós enmig de la pineda. El camí s'enfila pel contrafort rocós que s'alça sobre la Margineda, des d'on es gaudeix de bones vistes sobre tota la vall del Valira, ja a més de 200m sota els nostres peus. A partir d'aquest punt el sender continua guanyant altura de manera més moderada, amb vistes a la serra del Vedat que s'alça al S, sobre Sant Julià de Lòria i les **tarteres esquistoses dels Pujols**. Si estem de sort podrem veure algun **isard** que s'enfila per aquest terreny pedregós, l'hàbitat ideal per aquest bòvid que gaudeix d'una notable població a la serra d'Enclar.

Seguim amunt i arribem al **3 collet del pluviòmetre (1:35h - 1.552m)**, on hi trobem una petita estació meteorològica. A aquesta altura, curiosament, encara hi trobem alguns exemplars d'alzinar muntanyenc. Tombem cap al vessant N des d'on divisem Aixàs, amb la seva ermita encimbellada dalt d'un pujol. La vegetació d'aquesta vessant canvia notablement degut a l'orientació de la muntanya. Ens endinsem en una pineda de pi roig força atapeïda, voregem el coll Jovell tot perdent altura gradualment, en direcció O. Just enfront tenim el llogarret d'Aixàs, envoltat de prats de dall i camps de tabac. Travessem un torrent, on el sender es perd amagat per l'herbassar, i arribem al petit nucli d'Aixàs i a **4 l'ermita de Sant Joan Evangelista d'Aixàs (2:00h - 1.534m)**. Aquesta es troba situada en un indret privilegiat i gaudeix d'unes boniques vistes cap al pic de Salòria, ja en territori català, i del santuari de Canòlich que queda al S.

Deixem el nucli d'Aixàs i ascendim pels herbassars que s'estenen per sobre del poble, tot seguint les marques grogues i vermelles del sender de gran recorregut. Travessem una canal amb un tram equipat amb una cadena i entrem de nou dins del bosc de pi roig. Ascendim pel bosc d'Aixàs, amb tendència a l'O, i just després de travessar una vessant dreta de contraforts granítics, arribem a la **5 canal dels Lloris (3:00h - 1.957m)**. En realitat aquesta canal no té nom, però "lliris" és del tot adequat si tenim en compte la gran quantitat d'exemplars d'albó de muntanya que l'entapissen. L'albó de muntanya és una planta de la

família de les liliàcies que trobem en vessants solells, sovint en canals i repeus de cingles de difícil accés, de zones subalpines. Pugem de dret per la canal, entre la tartera i el bosc de pi roig. Les marques de pintura escassegen. Anem seguint lleus rastres de sender. Quan quasi abastem el **Portell de les Comes**, retrobem marques del GRP que tomben a l'esquerra i avancem flanquejant molt a prop del fil de la carena per un bosc esclarissat de pi roig, sempre avançant pel vessant solell en direcció NO.

Arribem a un petit collet herbat situat en un contrafort del Bony de la Costa del Sudorn, des d'on albirem el cim del Bony de la Pica. Flanquegem un tram força inclinat i cobert de sudorn, una gramínia típica d'aquests indrets assolellats, i travessem un petit collet. Davallem ara cap a l'altre vessant de la serra de l'Obaga d'Enclar i arribem a un **tram equipat** amb cadenes que ens permet remuntar una canal pedregosa amb un pendent bastant pronunciat. Arribem a un collet, on trobem un pi mort, i flanquegem la piràmide cimera pel vessant S fins que arribem a un altre collet, situat al contrafort O del pic. Aquest ens permet accedir sense complicacions al cim del **6 Bony de la Pica (4:25h - 2.402m)**. El notable esforç realitzat, sobretot en els darrers metres de l'ascensió, es veuen recompensats per l'àmplia panoràmica sobre els principals cims del Principat des d'aquesta talaia privilegiada, situada just a la frontera entre Andorra i l'estat espanyol. Uns metres més enllà s'enlaira un vèrtex geodèsic de l'Institut Geogràfic Espanyol.

Després de reposar una estona i gaudir de les extenses vistes que ens proporciona aquest mirador, reprenem la nostra ruta. Comencem resseguint el fil de la carena direcció NE que, sense perdre ni guanyar gaire altura, ens condueix fins al **7 pic d'Enclar (4:40h - 2.388m)**. Deixem aquest cim enrere i seguim pel fil de la carena de la serra d'Enclar uns minuts més. Seguim les marques del GRP en direcció al pic de Carroi fins que arribem a un **collet**. Aquí, el sender deixa la carena i gira al NO per davallar pel bonic matollar de neret del vessant obac de la serra d'Enclar. El neret és una planta que, contràriament al que hom pot pensar, no tolera gaire bé el fred. A les valls andorranes el neret pren la denominació d'*abarset*. Perdem altura ràpidament enmig dels nerets i comencen a aparèixer els primers pins negres. Arribem a la **8 collada de Montaner (5:05h - 2.078m)**. En aquest punt deixem les marques del GRP i prenem un camí molt marcat a la dreta, senyalitzat amb pintura groga, que davalla pel mig del bosc.

Descendim en direcció NE per un camí que sovint es bifurca, degut a l'acció dels motoristes que l'han erosionat notablement. Arribem a una zona on el bosc és més esclarissat, amb prats, i el sender s'uneix a una pista forestal. Continuem per una pista forestal que, després de travessar el riu de Montaner, ens condueix als **9 Cortals de Sispony (5:50h - 1.673m)**. Seguim per camí de carro amb el Bony de Neres, que s'alça sobre els pobles de l'Aldosa i Anyós, just enfront. Després d'un marcat revolt a la dreta prenem un camí a l'esquerra que ens permet fer dreuera. Tornem a enllaçar amb la pista un tros més avall. Gaudim de les vistes del l'Obac de Sispony que s'estén sota el pic de Carroi, amb el contrast del verd dels bedolls -a Andorra se'ls anomena *beços*- amb els tons més foscos de la pineda i les tonalitats rogenques de les tarteres d'esquist.

Continuem per la carretera fins a les bordes de Fenerols, on deixem la pista i agafem el **camí de les Bordes de Fenerols**, senyalitzat amb punts de pintura groga. Poc després prenem un senderó que s'enfila a l'esquerra i s'endinsa al bosc de pi roig del solà de Sispony. El camí flanqueja a mitja altura per dins del bosc. Descartem un parell d'encreuaments i descendim, entre prats, cap a Sispony. Arribem a la carretera asfaltada i la seguim pel carrer Major fins a trobar una cruïlla just davant del **10 Museu - Casa Rull de Sispony (6:55h - 1.335m)**, un magnífic exemple de casa pairal andorrana molt ben conservada, ara convertida en museu. Prenem el carrer de la dreta que baixa un centenar de metres fins que gira a l'esquerra, on agafem el **camí de la Quera**. El corriol baixa cap al fons de la vall del riu Montaner, que travessem per un petit pont rudimentari fet de troncs. El camí està senyalitzat amb punts de color groc i continua pel vessant obac, enmig d'un bosquet frescal d'avellaners i boixos. Finalment arribem a la gran **rotonda** que hi ha a la sortida dels túnels dels Dos Valires, just al costat del **cementiri**.

Seguim ara les indicacions del **camí ral** i baixem per unes escales metàl·liques que ens condueixen per sota d'aquesta gran infraestructura viària fins al riu Valira del Nord, on trobem el camí que uneix Les Escaldes amb la Massana. Nosaltres agafem el camí ral en direcció a Les Escaldes seguint avall pel marge dret del riu. El camí és ample i amb baranes de fusta. Al cap de poca estona arribem a **11 l'ermita de Sant Antoni de la Grella (7:30h - 1.146m)**, on podem abastir-nos d'aigua a la font. Continuem davallant per la riba dreta fins a trobar el **pont de Sant Antoni de la Grella**. Antigament, aquest pont d'origen medieval era l'únic que hi havia per travessar el congost i poder arribar a la parròquia de la Massana. Creuem a l'altre costat del riu Valira del Nord i seguim un tram per aquest marge de riu. Retornem a la riba dreta una mica més avall. Seguim ara pel **camí del Pont Pla**, per un tram que tot i transcorre a tocar de la transitada carretera, és molt agradable i frescal. Travessem la carretera per sota (baixant per unes escales metàl·liques i deixant enrere un parell de trencalls que ens conduïren a Les Escaldes). Estem arribant a Andorra la Vella. Seguim les indicacions i enllacem amb el camí del **12 rec del Solà (8:00h - 1.100m)**.

Fem un tram de poc més de 2 km per aquest camí totalment planer que ressegueix l'antic canal del rec del Solà, que ens permet gaudir d'immillorables vistes sobre la capital del Principat. Arribem fins al final del canal i enllacem amb el **13 camí del Solà (8:30h - 1.101m)**. Trobem un cartell que ens avisa del risc de despenjaments. Un xic més enllà haurem de travessar dos importants despenjaments de blocs de roca granítica que fins i tot van arribar a tocar de les cases de Santa Coloma. Seguim el sender senyalitzat altra cop amb els punts grocs i arribem, al cap de poc més de 15 minuts, al **cementiri** de Santa Coloma. Des del cementiri seguim les marques grogues i vermelles del GRP que ens porten fins a l'**església de Sant Coloma** i al **1 carrer Major de Santa Coloma (9:00h - 960m)**, punt d'inici i final d'aquest recorregut.

LA ROCAMBOLESCA HISTÒRIA DEL REI BORIS I D'ANDORRA

Sabies que l'únic rei que ha tingut Andorra no era andorrà? Ni tampoc francès o català... era rus! Durant el segle XX Andorra, situada entre França i Espanya i governada pels coprínceps (el bisbe de la Seu d'Urgell i el president de la República Francesa), no tenia plena sobirania sobre el seu estat i estava sotmesa als atacs colonialistes de França i a l'ansietat d'espanyolització d'Espanya. Després de la revolució de l'any 1933, i com que els andorrans se sentien governats per un règim absolutista, l'única solució que se'ls va acudir va ser substituir-los per un monarca favorable als interessos andorrans. És així com va esdevenir rei Borís Mikhàlovitx Skóvirev-Mavrusov, un aventurer rus nascut a Lituània i posteriorment refugiat polític al Regne Unit. No se sap com aquest personatge va arribar a Andorra, es va casar amb Florence Marman i va establir-se en un xalet de la Margineda. Aquest entabanador i oportunista, aprofitant els temps convulsos i la ignorància dels pagesos de la zona, va aconseguir el suport dels andorrans prometent-los convertir el país en un dels centres empresarials més importants del món. Finalment, el Consell General el va proclamar primer rei d'Andorra. Però el seu regnat va durar poc, ja que va ser destituït pel Bisbe de la Seu d'Urgell. Hi va enviar la Guàrdia Civil, que el va conduir a Barcelona i, finalment, va ser expulsat a Portugal.

 QUÈ MÉS PODEM VISITAR?**Pont de la Margineda**

El Pont de la Margineda és un antic pont sobre el riu Valira construït els segles XIV i XV. Es troba situat a les afores de Sant Julià de Lòria, a l'antic camí ral que comunica Sant Julià de Lòria i Andorra la Vella, a prop del llogarret de La Margineda. El pont té una llargada de 33m i una alçada de 9,2m.

Coordenades GPS: 42.4841757° 1.4920207°

L'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella

Església parroquial d'estil romànic situada al nucli antic d'Andorra la Vella. L'església data del segle XII, però ha patit diverses transformacions al llarg dels anys. Està construïda amb pedra granítica i s'hi accedeix per dues portes. La lateral fou dissenyada per l'arquitecte modernista Puig i Cadafalch. Dins del temple hi trobem diverses imatges barroques i els retaules de Sant Joan Baptista i Santa Llúcia, a més del Quadre de les Ànimes, datat al segle XVIII.

Coordenades GPS: 42.507193° 1.521679°

L'església de Santa Coloma

Església d'origen preromànic situada al nucli de Santa Coloma, prop d'Andorra la Vella. Aquesta església destaca per l'altiu campanar de quatre nivells i planta circular, únic al Principat i un dels pocs que trobem al Pirineu. Els murs estan construïts amb pedra d'esquist i granit i, dins del temple, podem observar fragments de pintures murals romàniques, una talla romànica de la marededéu i un retaule barroc.

Coordenades GPS: 42.494303° 1.497534°

Totes les rutes han estat realitzades sobre el terreny per RUTES PIRINEUS. Les rutes poden variar molt en funció de l'època de l'any, de la neu i de les condicions meteorològiques. La senyalització (marques, panells, balises) que podem trobar al llarg de la ruta també pot variar amb el temps. RUTES PIRINEUS no es responsabilitza de qualsevol mal ús de les seves guies i recomana que cadascú sigui responsable i prudent a la muntanya. Així mateix, us convidem a documentar-vos amb llibres i guies especialitzades per complementar la informació aquí descrita. Tots els temps són efectius i prenen un caràcter orientatiu, no s'han tingut en compte les parades per petites que siguin. Per qualsevol suggeriment, RUTES PIRINEUS us convida a enviar un correu a info@rutespirineus.cat.

DESCOBREIX TOT EL QUE T'OFERIM!

Guies Web i PDF gratuïtes

Posem a la teva disposició guies web i PDF gratuïtes -rutes de senderisme i d'alta muntanya que et pots descarregar-, uns continguts de qualitat i fiables elaborats per professionals de la muntanya per tal que puguis descobrir els Pirineus al teu aire!

Sortides i excursions guiades

Disposem d'un calendari de sortides organitzades o et podem preparar una proposta personalitzada a mida. Crestes i ascensions, naturalesa, parcs naturals, travesses,... Amb Rutes Pirineus descobriràs tots els secrets del Pirineu de la mà dels millors guies de muntanya!

Rutes autoquiades

Et proposem diverses travesses que podràs fer al teu aire però sense preocupacions ni incerteses: t'entregarem un llibre de ruta, gestionarem la logística d'allotjaments, enllaços, pícnic o equipatges, i disposaràs d'un telèfon d'emergències en tot moment.

Establiments recomanats

Us recomanem els millors establiments que hi ha a prop de les rutes que us proposem a la web. Hotels, cases rurals, càmpings, restaurants, artesans, esports d'aventura,... tots revisats pel nostre equip perquè la teva experiència als Pirineus sigui inoblidable!